

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfer. de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47—82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

De șapte zile se dă o crâncenă bătălie între bulgari și francezi în sudul Macedoniei

Rotterdam, 26 Noiembrie. — Ziarul »Daily Telegraph« publică următoarea telegramă din Roma: Cauzele pentru cari bulgarii au amânat ofensiva lor contra orașului Monastir, sunt desigur numai de natură strategică. Ei se luptă de mai multe zile la Gradsko. Patru diviziuni bulgare, adică 80 mii de oameni atacă cu violență frontul de luptă francez. Lupta s'a început încă de Sâmbătă, când artileria bulgară a voit să ocupe podul Rajees. Lupta a luat apoi altă direcțiune, pentru că infanteria bulgară a

pornit un atac inverșunat, în alt loc. Francezii deocamdată și mai mențin pozițiile, lupta de curge încă și situația trupelor anglo-franceze e foarte grea.

Rotterdam, 26 Noiembrie. — »Daily Telegraph« află din Salonic că situația din Monastir e neschimbată. Dacă bulgarii vor începe ofensiva în contra Monastirului, ei se vor convinge, că apărătorii viteji n'au pierdut timpul, ci s'au preparat bine pentru o defensivă viguroasă.

Flota rusă amenință din nou Bulgaria

BUCUREȘTI, 26 Noiembrie. — Ziarul »Universul« primește o telegramă din Dobrogea după care, o puternică flotă rusă compusă din 3 Dreadnughuri și alte 15 vapoare de război s'au îndreptat spre coasta bulgară.

Peste 25 milioane pagube pricinuite de bombardarea Görzului

Budapesta, 26 Noiembrie. — Raportul lui Höfer de azi anunță de pe frontul italian respingerea tuturor atacurilor italiene la Oslavița, Monte San Michele și San Martino. Cu cât italienii se încredințează mai mult de zădărnicia ofenzivei lor de acum, cu atât aruncă mai multe granate incendiare asupra orașu-

lui Görz. Numai pagubele pricinuite de distrugerea clădirilor publice trece de 25 milioane coroane. Cât privește pagubele produse prin bombardarea obiectelor de artă, bisericilor și clădirilor particulare din Görz, ele nu se pot încă evalua.

Cum vorbește comunicatul italian despre ofensiva italiană

Roma, 26 Nov. — Raportul oficios italian anunță: Ziua de ieri a marcat importante succese ale armatei noastre dealungul frontului Isonzo și mai cu seamă pe înălțimea nord-vest de Goriza. Acțiunea a început noaptea prin deschiderea a numeroase spărturi în rețelele de sirmă așezate în fața puternicelor tranșee inamice. Pe Albo infanteria noastră ajutată perfect de artilerie a atacat orașul Catavia și înălțimile la nord-est și sud-vest de regiunea Cavallo pe linia San Florian-Goriza. Adversarul a opus o rezistență îndârjită dar învins în fine de impetuozul nostru asalt a trebuit să găsească scă-

pare în fugă abandonând tranșeele pline de cadavre și 459 prizonieri printre cari mulți ofițeri. Pe înălțimea Podgora la mijlocul drumului către Catavia cu prețul a mari sforțări și sub focul puternic al artileriei inamice s'au mai câștigat încă două rinduri de tranșee și astfel a fost ajunsă și luată linia Votta. Pe Carso continuă înaintarea și acuma dealungul coastei septentrională a muntelui San Michele și la sud-vest de San Martino, unde am învins pe adversar din tranșee și am luat 157 prizonieri. Aeroplanelor inamice au aruncat ieri câteva bombe peste Schio rânind ușor 9 soldați.

Anglia nu-și retrage trupele din Dardanele

Londra, 26 Noiembrie. — Agenția Reuter este încunoștințată oficial că nu este absolut nici o parte de adevăr în informațiunea publicată după care Anglia ar fi înștiințat Rusia că-și retrage trupele din Dardanele.

— Situațiunea la Bagdad este considerată în Germania ca precară. Forțele britanice sînt la câțiva kilometri de oraș și 12.000 voluntari arabi s'au unit cu trupele noastre.

DIN ROMÂNIA

Primarul Iașilor pentru alăturarea României de puterile centrale

Citim în »Adevărul« dela 11 Nov. st. v.:

Am anunțat că germanofiliile din Moldova, în frunte cu d. Stere, pregătesc, pentru zilele viitoare, »o mare lovitură«.

Aflăm că primul semnal al acestei »lovituri« în care germanofiliile noastre își pun mari speranțe, va fi un manifest pe care-l va publica ziarul ieșan »Mișcarea« — organul oficial al partidului liberal, pus sub conducerea d-lui George Mirzescu, deputat și primar al Iașilor, prin care se va declara, pe față, partizan al puterilor centrale și va cere intrarea noastră în război alăturarea de germani.

Se afirmă că această atitudine fâțișe a organului oficial liberal ieșan, s'a hotărît în urma asentimentului dat de primul ministru d-lui Mirzescu, șeful efectiv al liberalilor ieșeni.

Mărfuri pentru România trec prin Rusia

O depeșă dela Petrograd, din partea comisiei române, anunță că guvernul rus a acceptat tranzitul de munițiuni și mărfuri prin Rusia, cari sosesc dela puterile Ententei.

La Kolă, portul rus pe unde sosesc munițiunile se lucrează cu multă activitate la îmbunătățirea portului. Transporturile se vor putea face de abia prin Ianuarie.

Demisia ministrului de finanțe Costinescu ?

Mai multe ziare din București aduc această știre. »Adevărul« a anunțat cel dintâi demisia d-lui Costinescu, dar a desmintit știrea aceasta în ziua următoare.

Acum ziarul »Acțiunea« dela 11 Noiembrie stii v. anunță:

Toți cei ce au văzut ieri pe d. Emil Costinescu, precum și pe d. Ion Brătianu, au impresia că ministrul de finanțe și-a dat demisia, dar că se păstrează cel mai mare secret asupra ei.

In aceiaș chestiune, ziarul »Inainte« scie:

D. Emil Costinescu a demisionat.

Toate încercările d-lor Take Ionescu și Nicu Filipescu ca să se amâie această demisiune au rămas fără rezultat.

Relațiunile între d. Ionel Brătianu și d. Costinescu au ajuns în ultimul timp foarte încordate ceea ce a determinat pe unul să-și dea demisia, iar pe celălalt s'o primească.

Aparițiunea în »Viitorul« a scrisoarei dlui C. Iarea, constituie o palmă dată politicii economice a d-lui Costinescu; iar mărturisirea d-sale că a fost feliicitat pentru modul cum a executat pe ministrul de finanțe, cu ocaziunea intrării parlamentarilor dela d. Brătianu — mărturisire publicată de oficiosul guvernului — câtă să fie prezentată ca o dezavuare a politicii e-

Prețul unui exemplar 6 fileri.

economice a d-lui Costinescu, cu aprobarea primului ministru, care a lăsat să se publice acea scrisoare.

În unele cercuri liberale se dă ca probabiă intrarea d-lui Toma Stelian la un minister pe care i-l va fixa d. Brătianu, iar nu pe care-l cere fostul ministru de justiție.

Anturagiul d-lui Brătianu da ca sigură intrarea în guvern, la finanțe, a domnului Mihail G. Orleanu.

Federiștii sunt furioși pe d. Brătianu de această numire cu atât mai mult, cu cât ei nu uită discursul rostit de d. Orleanu la întrunirea parlamentarilor la d. Brătianu, discurs — care a atras fostului ministru de industrie fulgerile takisto-filipescanilor »pentru cuvântarea sa filo-germană« după cum denumea presa federistă cuvântarea d-lui Orleanu.

Consfătuirea agricultorilor români

Reprezentanții sindicatelor agricole din țară au ținut o consfătuire la sediul »Uniunii sindicatelor agricole« în Capitală, asupra neajunsurilor constituției și activității »Comisiunii centrale pentru vânzarea și exportul cerealelor«.

Consfătuirea a fost prezidată de d. D. Seceleanu și au luat parte la discuție d-nii Dimitrie Grăceanu, Radu Mandrea, Apostolu, Ciomac, D. Seceleanu, principele Brâncoveanu, N. Seceleanu, G. D. Ionescu, Al. Săulescu, D. Cerchez-Iași și alții.

Discuțiunea a urmat asupra necesității de a

fi a Comisiunii centrale pentru vânzarea și exportul cerealelor, asupra constituției comisiei respective și în privința necesității de a fi modificat regulamentul vânzării în sensul ca sindicatele și alte organizații direct interesate, cum de pildă e societatea mojarilor, să aibă și ele dreptul a trata direct vânzări de cereale, ținând seamă de dispozițiunile luate de Comisiunea centrală. S'a discutat de asemenea asupra dezideratelor exprimate de sindicatele agricole pentru înlesnirea vânzării și transporturilor de cereale.

În privința înlesnirilor pentru vânzări și transporturi, d. Cerchez-Iași a cerut a se interveni să se pună mai multă grabă în repartizarea mijloacelor de transport, și mai cu seamă multă grabă în ce privește rezolvarea chestiunii șlepurilor, spre a se putea câștiga în folosul exportului tot timpul — destul de scurt — ce mai e până la înghețarea Dunărei, — întrucât ar fi cât se poate de nemulțumitor ca agricultorii, cari așteaptă de un an și jumătate să exporteze, să nu poată utiliza, nici într'atât cât împrejurările le îngăduie, calea de apă.

Principalul motiv de nemulțumire al marilor agricultori: Împrejurarea că delegații lor se găsesc în minoritate la Comisiunea centrală, a dat loc unor foarte lungi discuțiuni.

Ca încheiere, s'a hotărât sporierea numărului delegațiilor și au fost aleși în acest scop, ca noi reprezentanți ai sindicatelor agricole, d-nii Al. Săulescu, Enășescu, Radu Mandrea, G. D. Ionescu, Iarca și Dimitriu-Olt.

Ele au fost respinse, două companii au fost nimicite.

Două aeroplane austro-ungare au aruncat bombe asupra localității italiene Tolmezzo.

Höfer, mareșal locot.

De pe frontul rusesc, comunicatul lui v. Höfer dela 25 Noiembrie nu anunță nimic nou.

Comunicatul german raportează:

La armata lui Hindenburg — localitatea Bersenunde este ferm în mână noastră. Numărul prizonierilor s'a urcat la 9 ofițeri, 750 soldați, iar prada s'a urcat la 3 mitralieze.

La armatele prințului Leopold al Bavariei și Linsingen, situația e neschimbată.

Șeful Statului major.

LUPTELE DIN APUS

— Joffre crede că numai pe frontul francez se va hotărî războiul. — Ce anunță comunicatul francez. —

Agentia Reuter anunță că într'un ziar din Barcelona, un deputat spaniol publică o convorbire cu comandantul suprem al armatei franceze, Joffre, care i-a declarat:

Noi francezii vom înainta sistematic. Sînt foarte crușători cu singele francez, dar tot vom înainta. Situația Ententei în Balcani nu ne interesează pe noi, cei de pe frontul francez. —

Germanii vor sosi la Constantinopol înaintea Ententei, fiindcă au nevoie de o victorie aparentă, cu care să mai dea curaj opiniei publice din Germania. Dar chiar dacă germanii ajung la Constantinopol — războiul tot pe frontul apusan se va decide. Asta o știu și germanii, de aceea două treimi din armata lor stau pe frontul francez.

— Comunicatul german dela 25 Noiembrie nu anunță nimic nou de pe frontul francez.

— Comunicatul francez dela 22 Noiembrie anunță că aviatori francezi au bombardat cantonamentele germane din Essen, unde se află uzinele Krupp. — Pe platoul Ufholz și Hartmansweilerkopf are loc o luptă foarte vie de artilerie. — Opt aeroplane germane au încercat să zboare asupra orașului Luneville, fiind urmărite, 5 din ele au fugit. Două însă au aruncat câteva bombe, rănind 3 persoane.

RĂFUIALA CU SERBIA

— Rostul luptelor cu Muntenegrenii. — O adevărată catastrofă a armatei sîrbești la Mitrovița și Pristina. — Cât de prost stau anglo-francezii în Macedonia. —

Când acum câteva săptămâni s'a anunțat începerea ofensivei contra muntenegrenilor, s'a crezut că trupele aliate vor pătrunde și strămuta câmpul de luptă și pe teritoriul muntenegrean. Cum însă Muntenegru nu-i o piedică și deci nu-i un scop al operațiunilor militare austro-germane — rezultă că luptele de acțiune contra muntenegrenilor au numai de scop de a-i ține departe de granița Bosniei și Herțegovinei precum și dela Sandșac.

Comunicatele oficioase dela 25 Noiembrie anunță că în luptele dela Mitrovița și Pristina sârbii au pierdut ca prizonieri 17.400 soldați și 25 tunuri — ceea ce înseamnă o adevărată catastrofă pentru o armată mică în luptă cu trei armate mari. Adaugând pierderile suferite de sîrbi și în săptămânele din urmă — se poate constata cât de mare e cea parte a armatei sârbești aflată acum în captivitate.

Criticii militari francezi consideră ca disperată situația trupelor anglo-franceze din Macedonia, din regiunea Kovadar-Vardar — și ele nu vor putea rezulta asalturilor unor noi armate bulgare-germane și austro-ungare, devenită acum liberă prin cucerirea Mitroviței și Pristina. Guvernul sîrb s'a refugiat la Scutari, iar diplomații Ententei la Monastir.

Iată succesele anunțate pe ziua de 25 Noiembrie de către raportul austro-ungar și german de pe frontul sîrbesc:

MERSUL RĂZBOIULUI

Cumplit lupte cu italienii la Oslavija și Görz

— Arde orașul Görz. — Rostul luptelor cu Muntenegrenii. — Urișă pradă luată dela sîrbi la Mitrovița și Pristina. — Ce a cerut Ententa și ce răspunde Grecia. — Starea disperată a trupelor anglo-franceze în Macedonia. — Situația la Dardanele. —

Ceia ce se petrece acum pe frontul italian este grozav și înfricoșător. De ambele părți se fac toate încordările — italienii ca să smulgă pozițiunile austriace, — trupele austro-ungare ca să le apere. Corespondenții de război de pe frontul italian anunță, că la Oslavija, unde italienii au pozițiuni de teren foarte favorabile, și luptă cu forțe superioare în număr — le-a reușit de mai multe ori să pătrundă în pozițiile noastre. Dar tot mereu au fost apoi alungați, și mai mult de 24 ore n'au putut stăpâni localitatea Oslavija. În această regiune luptă o infanterie italiană admirabilă, dar față de ea stau în foc trupe din Dalmația. Dalmațienii s'au dovedit în lupte de tranșee de o înverșunare fără pereche și de o cerbicie unică. Și italienii au simțit-o aceasta în zilele din urmă și au preferat în unele locuri să se dea prinși, decât să mai ia parte în lupte de cutite cu dalmațienii.

În zilele din urmă, încă odată puternice forțe italiene au pornit asaltul contra satului Oslavija — și cum superioritatea lor numerică a fost enormă, trupele noastre au primit poruncă să se retragă. Vre-o 500 italieni au ocupat satele din preajma bisericii acestui sat.

Dar în cursul nopții, dalmațienii au întreprins un atac, și cu baioneta înfiptă, s'au năpustit în acest sat — au pătruns în case, au omorât sentinelele italiene, — iar restul soldaților italieni s'au predat. Un nou asalt italian asupra aceluiaș sat — a fost respins grație eroismului extra-ordinar al unui gornist Kovacs, de 18 ani care a dat mereu semnalul de atac dalmațienilor — și deși cu 9 răni grave pe trup — el nu s'a dat îndărăt — până ce atacul italienilor n'a fost respins.

Orașul Görz e în flăcări în multe părți. Strigătul: Foc, răsună de multe ori pe străzile pustii ale acestui oraș. Pompierii au mult de lucru acolo. Nici n'au slins încă focul dintr'o casă — și li se anunță un nou incendiu. Multe clădiri nici n'au putut fi salvate — ele au ars până la temelie. Piazza Grande e pustie și în ruine, în

Via Trieste au căzut 600 grante italiene, în Via Dante și Via Moreli n'a rămas casa neatinsă.

Multe grante au explodat în mijlocul străzilor, omorînd cetățeni pacinici. Bombardarea Görzului, a adus până acum grave stricăciuni la 1300 case. O sută de case au ars cu desăvârșire. La a treia bătălie dela Isonzo, din 33.000 locuitori ai orașului Görz au mai rămas în oraș numai 14.000. Acum au mai rămas numai mici meseriași și negustori cari cu greu își părăsesc avutul și petrec zilele în pivniți, iar noaptea ies afară. Dar dela 22 Noiembrie — și noaptea nu mai au pace, căci italienii la 1 noapte au deschis un foc de iad, provocând incendii teribile. Dar chiar Görzul în flăcări — nu-l pot cuceri italienii — ci-l pot ajunge numai cu grantele tunurilor lor.

În jurul munților San Martino și San Michelle — italienii luptă de 6 luni — și nu pot cuceri nimic. Pătrund de repetate ori în pozițiile noastre și sînt scoși mereu de tirolezi și honvezi.

Despre felul cum se desfășoară încă ofensiva italiană, raportul lui Höfer dela 25 Nov. sună:

Luptele înverșunate între gura riului Vipach și San Martino continuă zi și noapte. La nord de Muntele San Michele, dușmanul a atacat în permanență cu forțe puternice.

De mai multe ori i-a reușit să pătrundă în tranșeele noastre, dar todeauna și ultima dată într'o luptă de 5 ore — au fost isgoniți de braviul regiment 7 și 27 de infanterie din țările Alpine. Un atac italian la Monte San Michele a eșuat ca și cele trecute. Și la San Martino, bătălia a durat toată ziua, până ce seară târziu încercatele trupe de honvezime au reușit să câștige și acolo toate pozițiile noastre și să le mențină.

Capul de pod Goriza și partea de sud a orașului, apoi localitățile Savogne și Rupa au stat sub un viu foc de artilerie. Mai multe batalioane dușmane au atacat la Oslavija.

Muntenegrenii au fost respinși și la răsărit de Foca. La sud-vest de Sjenita am trecut granița muntenegreană. La cucerirea Mitroviței, trupele austro-ungare au prins 10.000 sârbi, 6 mortiere, 12 tunuri de câmp, numetoase care, munițiuni de tot felul, 7 locomotive, 130 va goane și mult alt material de război.

O coloană austro-ungară înaintând dincolo de Mitrovița, a câștigat regiunea Vucitrn. La sud de acolo, trupe germane și bulgare sînt pe cale să treacă riul Sitnița.

Höfer, mareșal-locot.

Comunicatul german anunță:

În luptele dela Pristina și pe Sitnița au căzut în mâinile noastre 7400 prizonieri și 6 tunuri. Prada în material de război este însemnată.

Șeful Statului major.

Răspunsul Greciei adresat Ententei e răspunsul unei țări care e pentru neutralitate

Guvernul grec a răspuns la nota Ententei, acceptând propunerea să nu dezarmeze trupele anglo-franceze, ci să aibă libertate de acțiune pe teritoriul gre. Declarația Ententei că va despăgubi Grecia de toate pagubele suferite și va înapoia teritoriile ocupate — a convins guvernul grec de intențiile amicale ale Ententei. »Times« afirmă că Ententa n'a cerut Greciei să renunțe la neutralitatea ei.

S'a putut vedea și de data asta că regele Greciei, care e de fapt conducătorul de acum al politicii externe a Greciei — nu se lasă abătut dela punctul lui de vedere primordial: Menținerea neutralității. El e hotărît să facă multe concesii Ententei — dar până la o limită, care să excludă amestecul Greciei în război. Ententa s'a convins că se lovește de o voință de stîncă, de neînvins — și a trebuit să cedeze și ea.

TURCIA ȘI DUȘMÂNII EI

— Englezii au succese la Bagdad. —
— Convenție comercială turco-germană. —

Din Londra se anunță oficial, că trupele engleze, din Asia mică, după lupte grele au cucerit pozițiile turcești dela Ktesifon, la 18 mile depărtare de Bagdad, au prins 800 turci, capturând mult material de război. Englezii au avut pierderi de 2000 soldați morți și răniți.

La 23 spre 24 Noiembrie, contra atacurile turcești au fost respinse, din lipsă de apă, englezii au trebuit să se retragă lingă riul situat la 3—4 mile mai jos de poziția cucerită.

— De pe frontul Dardanelor — raportul turc anunță numai un slab duel de artilerie.

— La Constantinopol au început tratative pentru încheierea unei convenții comerciale între Germania și Turcia pe o bază nouă.

Dela Administrația ziarului
„Foaia Poporului Român“
BUDAPESTA, VII., Ilka-utca 36
se pot cumpăra următoarele cărți:

Rugăciuni pentru soldați

cu binecuvântarea Pr. SS. LL. episcopii Dr. E. Cristea (pentru gr. orientali) și Dr. Valer Frențiu (pentru greco-catolici).

Prețul: 1 exemplar cu porto postal 10 filer;

50 exemplare cu porto postal 3 cor. 20 fileri;

100 exemplare cu porto postal 5 cor. 30 fileri.

Epistolia Domnului

(carte legată) cu porto postal 45 fileri.

Visul Maicii Domnului

(carte legată) cu porto postal 45 fileri.

Știrile zilei

Eroismul regimentului românesc 31 din Sibiu în luptele dela Mitrovița

Correspondenții de război de pe frontul sîrbesc anunță că marea pradă făcută la Mitrovița se datorește în cea mai mare parte atacului întreprins cu un elan eroic al regimentului ardelenesc 31 din Sibiu. Ariergardele sârbești pentru a salva munițiile și proviziile armatei lor — au opus cea mai înverșunată împotrivire asaltului trupelor noastre, acoperind eroic cu trupurile lor — transportarea materialului de război sîrbesc. Dar batalionul 31 din Sibiu, a înaintat cu tot avîntul contra falangei de haionete sîrbesti — a spart frontul sîrbesc — și a reușit să pună mîna pe o uriașă pradă.

Caracteristic e faptul că în aceasta pradă nu s'a găsit nimic de ale mîncării.

D. Victor Branisce,

Confratele dela »Gazeta Transilvaniei« a fost chemat sub drapel. Îi dorim să se întoarcă cât de curînd sănătos și voios la munca lui de vrednic gazetar. În lipsa d-sale — Redacția »Gazetei Transilvaniei« va fi condusă de cunoscutul poet Aron Cotruș.

Feldmareșalul Szurmay cere cărți românești...

Feldmareșalul Szurmay adresează un apel către publicul din Austro-Ungaria ca să doneze cărți pentru soldații din grupul de armata care luptă sub comanda lui. Pe lingă cărți nemțești, maghiare și cîroate — cere și cărți românești — fiindcă mulți ostași români din Ardeal și Bucovina luptă în armata lui. Daruri de cărți și reviste pentru acest scop se pot trimite la oficiul de război al ministerului de război, din Budapesta, cercul 5, strada Academia 17.

In jurul morții artistului Alexandru Bobescu

Am anunțat zilele trecute moartea creatorului operei române, Alex. Bobescu, originar din Ardeal, — într'un orașel din România, Panciu. Datele biografice, ce le-am publicat — culese din ziarele bucureștene — se vede că au fost greșite, căci iată ce ne scrie reverendissimul d. canonic, dr. Iacob Radu, fost consătean al regretatului artist Bobescu:

Onorată Redacție,

Între știrile zilei din numărul 246, dela 24 Noiembrie a. c. al prețuitului Dv. ziar a-ți scris despre moartea regretatului artist Alexandru Bobescu. Fiind însă datele biografice greșite, ca fost consătean al acestui disîns tîu al poporului nostru, vă rog să dați loc următoarelor rectificări: Răpaușatul Aron (sau Arone cum se scria mai de mult prin Blaj) Laurențiu și nu Alexandru, Bobescu s'a născut pe la anul 1850—1852, deci a putut fi de 63—65 de ani, în comuna Tâmpăhaza (Tompaháza) din comit. Alba Inf., cercul Aiudului, din părinți țărani; pe tatăl său l'a chemat Iacob Boba. N'a terminat liceul în Brașov ci a studiat până în clasa VI-a în liceul din Blaj. Înainte de a termina acea clasă a plecat din Blaj cu trupa vestitului Petculescu și a trecut în România unde a îmbrățișat cariera teatrală, pe care cu talentul său a ajuns la reputațiunea de artist valoros, precum ați scris și Dv. În Ardeal nu s'a mai întors nici cînd.

Oradea-mare 24 Nov. 1915.

Cu deosebită stimă

Dr. IACOB RADU, canonic.

Reducere de dare pentru familiile soldaților

Consiliul comunal din Oradea mare în ședința lui ultimă a decis ca familiile soldaților căzuți — făcuți prizonieri sau luptând pe câmpul de război — să fie scutite a mai plăti sumele ce mai datoresc până la finele anului 1915, oficiului de dare.

Ministrul de externe s'a mutat din palatul monarhului

Din Viena se anunță: Ministrul de externe comun al monarhiei, baronul Burian și soția, cari în lunile de vară și toamnă au locuit într-o aripă a palatului regal dela Schönbrunn — s'au mutat la începutul acestei săptămîni în palatul ministerului de externe, care palat a fost supus unei radicale renovări în tot timpul cât a locuit baronul Buian la Schönbrunn.

Aviz dlor învățători!

Partea a II-a a cursului meu de limba maghiară, ediția 8-a e epuizată. Ediția 9-a care e culeasă, se va tipări și pune în circulație îndată ce va sosi rezoluția de aprobare, care nu poate întîrzia mult. Stările excepționale prin cari trecem ni impun puțină indulgență.

Caransebeș, 23 Nov. 1915.

Iuliu Vuia.

O groaznică crimă din gelozie la Giurgiu

În orașul românesc Giurgiu de pe Dunăre — s'a petrecut zilele acestea o dramă înfiorătoare:

Măcelarul Ion Silion Petovici a ucis cu un foc de pușcă pe brutarul Matei Simovici pe care-l bănuia că are relații amoroase cu nevasta sa.

A descărcat apoi gloanțe de revolver asupra soacrei și a soției sale, rîndindu-le grav pe amîndouă.

Apoi după ce a dat foc casei și-a descărcat un foc de pușcă în abdomen și a murit.

Focul a fost stîns de vecini. Ambele cadavre au fost transportate la morgă, iar cele două rănite la spital.

Viața în Franța

»Figaro« spune că d. Malvy ministrul de interne al Franței, a supus consiliului de miniștri un proiect prin care stabilește un preț fix pentru toate cele necesare hranei, încălzirii și iluminatului.

În halele Parisului — deși sunt fixate prețuri maxime — comersanții ascund dimineața tarifele și speculează lumea după buna lor plăcere — deși de toate sunt în abundență.

Carnea de vacă se vinde cu 7—8 lei kgr. prima calitate, cotletele de vacă 3.50, cele de purcel 3.50, brînză 4.50, ceapa 50 bani, varză 60 bani bucata, cartofii 25 bani kgr., fasolea 1.20 kilogramul, etc.

O catedră de limba turcească la universitatea din Jena

»Hamburger Fremdenblatt« anunță, că chiar cu începere din actualul semestru de iarnă, la Universitatea din Jena profesorul Arthur Ungnad va ține cursuri de limba turcească pentru studenți și comersanți.

Francezii și retrocedarea Basarabiei

D. Marcel Montandou scrie în »Mercure de France« un articol, în care pledează călduros pentru retrocedarea Basarabiei.

O lege pentru pagubele ocazionate de război

Ziarele franceze anunță că guvernul francez a supus aprobării Camerii, proiectul de lege prin care întreaga națiune se declară solidară pentru despăgubirea celor ce au avut de suferit de pe urma războiului.

Vor primi despăgubiri toți acei cărora autoritățile, trupele inamice, sau amice îi-ar fi distrus imobilele, sau i-ar fi împiedicat să se folosească de unele beneficii la care legea le dădea dreptul. Străinii nu sînt ignorați.

Pagubele vor fi evaluate de comisuni anume înlocuite și nu vor fi plătite integral, ci dela 1—20 mii lei cu scădere de 5 la sută, de la 20—50 mii lei cu 10 la sută, dela 50—100 mii, cu 15 la sută, dela 100—200 mii cu 20 la sută dela 200—300 mii cu 25 la sută, iar sumele ce vor ține de 300 mii cu 40 la sută.

Cook, exploaratorul polului nordic bănuț de spionaj

Ziarele londoneze află din San Francisco, că vestitul explorator al polului nordic, Cook, care actualmente face o călătorie în India, cercetând munții Himalaia, — a fost arestat de autoritățile engleze, sub hănuiala de spionaj, în favoarea Germaniei. Toate notițele lui cu caracter științific și reproducerea lui fotografică au fost confiscate. Cu mare greutate, consulul american a putut obține eliberarea acestui om de știință.

Măsurile guvernului ungar contra speculatorilor de alimente

Monitorul oficial ungar publică ieri ordinațiune mai lungă a guvernului ungar, cu privire la procurarea de articole alimentare pentru populația țării și măsurile de aspră pedepsire a speculatorilor. Intre alte, această ordinațiune anunță că ministrul de interne și organele lui administrative sînt îndreptățite să ia măsuri excepționale pentru aprovizionarea populației cu articole alimentare pe prețuri corespunzătoare. Autoritățile au dreptul să ceară negustorilor să anunțe rezervele de articole disponibile. Negustorii sînt obligați să indice în prăvăliile lor pe o tabelă prețurile articolelor. Poliția va controla totdeauna dacă aceste prețuri sînt conforme cu cele maximele. Autoritățile vor stabili prețurile în detaliu ale articolelor alimentare. Autoritățile au dreptul să rechiziționeze surplusul de produse de la negustorii și industriași — și asta pe un credit de 15 zile.

Cei cari se vor abate de la această lege vor fi pedepsiți la închisoare până la 2 luni și la o amendă de 600 coroane.

Fabrica de gumă elastică ungară societate pe acții

(Magyar Ruggyantaárugyar Részvénytársaság) a hotărît în ședința din urmă a direcțiunii, ca să se convoace pentru ziua de 11 Decembrie o ședință extraordinară în care direcțiunea va cere urcarea capitalului fundațional de la 4.500.000 coroane la 6.000.000 coroane. Motivul care a îndemnat direcțiunea fabricii la prezintarea acestei propuneri este dorința de a asigura și în mod financiar lucrările de cari va fi lipsă după încheierea războiului, în timpuri normale.

Acțiunile noi se vor elibera la începutul anului 1916 sub condițiunea, că acționarii vechi au înțelțetea de a cumpăra în proporția 3:1 acții noi în valoarea nominală de 200 coroane.

Ultima oră

Rușii recunosc că s'au retras din Ciartorisk (Wolinia)

Kopenhaga, 26 Noiembrie. — Cel mai nou comunicat rusesc anunță următoarele de pe frontul de luptă din nordul și sudul Rusiei:

La nord-vest de Friedrichstadt încercările Germanilor de a trece pe malul nostru al Dvinei au fost respinse. Primit cu focuri, inamicul a fost silit prețutindeni să se retragă.

Pe stînga Styrlui, în regiunea gărei Ciartorisk, încercările dușmanului de a trece apa n'au avut succes.

În regiunea orașului Ciartorisk, trupele noastre s'au retras pe malul drept al Styrlui puternic acoperite de focul artileriei, care a împiedecat pe dușman să încerce măcar un atac. Mai sus de apa Styr, lângă satul Veveselki, inamicul a deschis în mai multe rânduri focul contra malului nostru.

Un poet al României despre un poet al Ardealului

— *Apreciatul scriitor Ion Minulescu aduce omagiul unei critici calde noului volum de poezii al poetului nostru Aron Cotruș.* —

În ziarul guvernamental »Viitorul« găsim următorul studiu făcut de poetul Minulescu, culegerii de poezii »Sărbătoarea Morței« a poetului și colaboratorului nostru, Aron Cotruș:

Cetind »Sărbătoarea Morței« volumul de versuri al d-lui A. Cotruș, mi-a venit în gând, faimosul articol pe care Octave Mirbeau l'a scris pe vremuri despre Maurice Maeterlinck după ce-i celtise piesa »Principesa Maleina«.

Exact acelaș lucru l'ași putea spune și eu despre d. A. Cotruș, mai ales că păcatul mărturisit este pe jumătate ertat.

Fie-mi ertată dar, bucuria ce-o resimt când văd că Ardealul ne trimite, mai ales în momentele de față, un mare poet. D. Cotruș este una din puținele legende care trăesc ceva mai mult decât circumstanțele care le-au dat naștere.

D. A. Cotruș cântă războiul în toate felurile lui ipostase. Că d. Cotruș este român și scrie în românește, ne bucură de două ori. Atît mai bine pentru Ardeal și pentru noi cei de dincoace de Carpați, că putem pune pe d. Cotruș alături de marii cântăreți ai clipelor tragice pe care le dăpănă majoritatea popoarelor din Europa.

Nu știu dacă d. Cotruș a luat parte la luptă sau ca simplu spectator de acasă din cafenea sau din pragul vre-unei instituții sedentare. Știu însă că d-să cunoaște războiul așa după cum alți poeți de-o altă înclinare artistică, cunosc luna plină, parcurile soțitare, iubirile nenorocite și adesea ori chiar suferințele neamului din care fac parte.

Ceea ce spune d. Cotruș, simț că este lucru adevărat, că sînt clipe trăie, că sînt iubiri consumate până la ultima putere de rezistență și speranțe născute din desgustul poverii pe care a simțit-o cu adevărat pe umeri sau în suflet.

Tărani îmbătîniți fără de vreme
Cu ochi ca niște plăci de întuneric,
Aleargă cu obrazul cadaveric...
Ei vin și trec cu fețele de ceară,
Sdrobiți de nedreptatea milenară
Ei vin și trec...

Pe țărani aceștia îi vedem și noi parcă trecând așa după cum poetul le face loc să se strecoare printre noi. Îi vedem și parcă îi cunoaștem. Sunt aceia pe care i-am cunoscut încă să-i fi văzut încă și nu aceia pe care i-am găsit în cântecele celor cari nu-i cunoscuseră până la d. Cotruș. Poetul ni-i aduce, parcă de mână și ni-i aduce atît de aproape de noi, că parcă ne amestecă fără de voe în acelaș trist convoi, pornit de gîozăviile războiului, spre nu știu care miraj, al unor zile mai bune.

Celor cari nu știu încă ce-i războiul, le voi înlesni satisfacerea acestei curiozități obsedante, reproducând aci mai jos, noezia »Nu fu n-tâmplare«:

Nu fu n-tâmplare și nici glumă, nu!..
Întăia zi, fu zi de sărbătoare,
Apoi pe n'cetul fastul dispăru
Și țara se umplu de n'fiorare...

Nu fu n-tâmplare și nici glumă, nu!..
Retrageri iuți, invingeri uriașe
Neliniște în sate și n' orașe
Și rane, rane adânci și jale...
Azi plînsel, mâine marșuri triumfale,
Și orbi, și schiopi și ciungi
Aduși de trenuri în convoiuri lungi,
Și lazarete pline și spitale...
Plecară atunci superbe armate
Și duc și astăzi lupte bletemate,
Plecară atunci cu cântecele lor
Și cum le-au dus, le-aduc cu acelaș ză
Nepăsătoare trenuri
Ce fac la gări acelaș scut popas
Și lasă acasă tot, ce-a mai rămas.

Armii de orbi,
De schiopi,
De surzi,
De ciungi
Ce-i duc pe țargi ori în convoiuri lungi
Pe același tristă neschimbată cale,
Spre casă ori spre albele spitale...

Iată războiul cu toate fanteziile lui de despot legendar, strein de poporul său și de or ce altă inimă omenească.

Iată acum și una din principalele colaboratoare ale dezolării:

Ca niște negri monștri uriași
Cu gurile, cu cîerii de foc,
Cu suflet aspru, roșiu și flămînd
Și cu plămîni de forțe sdrobitoare,
Stau tunurile fioros urlînd,
Stau tunurile n' zare
Și m'proască înt'una înfiorător,
Cu flăcări din gîtlejuile lor...

Să lăsăm însă războiul propriu zis, de-oparte și împreună cu autorul să recitim două pasagii din »Scrisoarea celui dus«:

Începl...
Încep a nu știu cîtea oră...
Încep să-ți scriu...
Dar scrisul nu mai seamănă cu al meu,
Parcă într'un strîmt, hidos mauzoleu
Ar scrie un bolnav îngropat de viu
Cuvinte otrăvitoare amantei lui
Cuvinte aspre, ne n'țesele, reci
Ca liniștea de veci,
Cum n'a mai scris condeiul nimănui...

iar mai departe:

Îți scriu, îți scriu
Și-ai vrea
Să isprăvesc nainte de-a începe,
Să isprăvesc nebuna mea scrisoare
Ce mi-o dictează parcă un sălbatic
Într'un deșert, la gura unei peșteri
Unde trăiră când-va cei mai meșteri
Din vrăjitorii cari au fost vre-odată!..

La fel este scris întregul volum.

Din fericire, literatura este una din puținele mărfuri al căror export n'a fost încă prohibit. Atît mai bine dar. Avem cel puțin puțință să cunoaștem un mare poet al unui Ardeal autentic.. Restul rămâne pe seama zilelor de mîine.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțiu.

Foaia Poporului Român Bpest Ilka-u 36

Ajutorul de stat pe seama familiilor celor înrolați.

Prețul cu portpostal împreună nu mai 20 fileri.

Cuprinsul:

1. Cine este îndreptățit să primească ajutor?
2. Cine n'are drept la ajutor?
3. Cei îndreptățiți la ajutor.
3. Ajutorul zilnic pentru întreținere și chirie.
4. De când până când urmează să se plătească ajutorul?
5. Cât face ajutorul la zi pentru fiecare membru de familie?
6. Unde și cum trebuie să se ceară ajutorul?
7. Remedii de drept. — Plătirea ajutorului.
8. Plătirea taxelor când cel îndreptățit la ajutor se mută în alt sat sau oraș.